

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/97/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2517204766
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2517204766.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Terézie Mecelovej v právnej veci žalobkyne: J. D., narodená XX. Z. XXXX, trvalý pobyt: M. X, proti žalovanej: PROFÍ CREDIT Slovakia, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 792 752, zastúpenej: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Kubániho 16, Bratislava, IČO: 47 233 516, o určenie spotrebiteľského úveru za bezúročný a bez poplatkov, o určenie neprijateľných zmluvných podmienok, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Piešťany z 13. decembra 2018 č. k. 19Csp/127/2017, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o určení, že úver je bezúročný a bez poplatkov (I.), o určení neplatnosti dohody o poskytovaní služieb (II.) a určení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy (III.) potvrdzuje a v časti o určení neplatnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy (IV.) a o náhrade trov konania (V.) rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec v tejto časti vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že úver poskytnutý žalobkyni žalovanou na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere revolvingového typu zo dňa 7. augusta 2015, je bezúročný a bez poplatkov (I.), ďalej určil, že dohoda o poskytovaní služieb zo dňa 7. augusta 2015 (II.), ako aj dohoda o zrážkach zo mzdy zo dňa 7. augusta 2015 (III.), sú neplatné. Súd prvej inštancie vo výroku tiež určil, že spotrebiteľská rozhodcovská zmluva zo dňa 7. augusta 2015 je neplatná (IV.) a žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (V.). Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 3 ods. 1, § 39, § 52 ods. 1 až 4, § 52a ods. 1, 2, § 53 ods. 1 až 3, § 53 ods. 5, 6, § 53a ods. 1, § 54 ods. 1, 2 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 1 ods. 1, 2, § 2 písm. a/, b/, d/, g/, § 9 ods. 1, 2, 6, 7, 8, § 11 ods. 1, 4 ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), § 2 písm. r/, u/, § 3 ods. 3, 5, § 4 ods. 8, § 7 ods. 2 ZoOS (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy), § 137, § 161 ods. 1 až 3 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov). Vecne zdôvodnil, že medzi stranami sporu došlo k podpísaniu žiadosti o poskytnutie spotrebiteľského úveru revolvingového typu dňa 7. augusta 2015, predstavujúcej typovú spotrebiteľskú zmluvu, pripravenú na predtlačenom formulári, ktorej obsah žalobkyňa nemohla ovplyvniť. Prípustnosť predmetného typu žaloby súd prvej inštancie konštatoval s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 3, 5 veta prvá ZoOS, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom proti porušeniu práv a povinností upravených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa, sa môže spotrebiteľ proti porušiteľovi domáhať na súde ochrany svojho práva. Podľa § 11 ods. 4 ZoSÚ sa spotrebiteľ môže tiež pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou.

Uzavretie dohody o poskytovaní služieb ako súčasť zmluvy o spotrebiteľskom úvere, malo vplyv na ďalšie náležitosti zmluvy, keďže ovplyvnilo údaj o RPMN v neprospech spotrebiteľa. V predmetnej zmluve v časti o schválenom úvere a v oznámení veriteľa o schválení úveru dlžníkovi, bola uvedená RPMN vo výške 24,79 %, pričom podľa správneho prepočtu mal byť uvedený údaj o výške 87,75 % (vychádzajúc zo vzorca výpočtu RPMN obsiahnutého v ZoSÚ), výška poskytnutého úveru predstavovala 1.500,- eur, výška mesačnej splátky je 81,78 eur, počet splátok 42, poplatok za poskytnutie úveru 150,- eur. V časti o schválenom úvere bola uvedená hodnota RPMN 24,79 % , aj bez zahrnutia platby podľa dohody o poskytovaní služieb, nesprávna. Podľa údajov uvedených v zmluve mala byť preto RPMN vo výške 24,89 %. Nižšia RPMN v porovnaní so skutočnou, bola v neprospech spotrebiteľa, čo malo za následok sankciu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom podľa § 2 písm. g/ ZoSÚ sú všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní, poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe. Okrem notárskych poplatkov, do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí tejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver za ponúkaných podmienok. Okrem uvedenej obsahovej náležitosti súd prvej inštancie mal za preukázanú absenciu údajov o termíne konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru podľa § 9 ods. 2 písm. f/ ZoSÚ. Ako termín konečnej splatnosti bol uvedený údaj 42 mesiacov, bez vyjadrenia konkrétneho dátumu. Oznámenie o schválení úveru nebolo možné považovať za zmluvu, preto v ňom uvedený termín konečnej splatnosti bol bez právneho významu z hľadiska posúdenia obsahových zmluvných náležitostí predmetnej zmluvy. V zmluve absentovala aj obsahová náležitosť rozčlenenia jednotlivej splátky na istinu, úroky a iné poplatky podľa § 9 ods. 2 písm. l/ ZoSÚ. Poskytnutý úver bolo preto potrebné podľa § 11 ods. 1 ZoSÚ považovať za bezúročný a bez poplatkov. Dohoda o poskytovaní služieb bola umelo vytvorená žalovanou ako samostatná zmluva, ale nadväzujúca na predmetnú úverovú zmluvu, v dôsledku čoho ju bolo potrebné vnímať ako súčasť úverovej zmluvy. Dojednaná odplata za poskytované služby bola uvedená percentuálne zo sumy schváleného úveru, zníženej o sumu poplatku za poskytnutý úver, ktorú mala žalobkyňa platiť mesačnými splátkami 35,10 eur, v období 42 mesiacov, spolu 1.484,20 eur. Spotrebiteľ mal zaplatiť za služby uvedené v dohode odplatu vo výške predstavujúcej 98,28 % z poskytnutého úveru. S poukazom na § 39 O. z. je takáto dohoda absolútne neplatná pre rozpor s dobrými mravmi. Dohoda o poskytovaní služieb je formulárovým dokumentom, ktorý má zdanlivo pôsobiť ako zvýhodnenie spotrebiteľa poskytovaním „nadštandardných“ služieb, avšak v skutočnosti ide o služby ako informácia o zostávajúcich záväzkoch, informácia o prijatí platby, prípadné stretnutie s finančným agentom, operácie ako preparovanie platieb, ktoré služby sú bežnými administratívnymi úkonmi, ktoré by dodávateľ mal spotrebiteľovi poskytovať v rámci bežnej správy úveru a komunikácie s klientom. Uzavretím tejto dohody sa žalovaný snažil obísť ustanovenie o najvyššej prípustnej odplate za spotrebiteľský úver, ako aj judikatúru súdov týkajúcu sa úrokov z úveru v rozpore s dobrými mravmi a ustanovenia ZoSÚ, týkajúce sa uvedenia skutočného údajov o RPMN. Uvedený postup žalovanej nemôže požívať právnu ochranu zo strany súdu a je v rozpore s dobrými mravmi. Na podporu svojej argumentácie súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/39/2016. Súd prvej inštancie kvalifikoval aj dohodu o zrážkach zo mzdy ako neplatnú, z dôvodu značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Súd prvej inštancie označil túto dohodu za zabezpečovací prostriedok peňažnej pohľadávky, pre ktorú platia aj všeobecné ustanovenia o právnych úkonoch (§ 34 a nasl. O. z.). V čase jej uzavretia musela byť zabezpečovaná pohľadávka presne a úplne konkretizovaná, inak by dlžník nemohol prejavíť vôľu uspokojiť pohľadávku veriteľa prostredníctvom zabezpečovacieho prostriedku. Podľa § 2 ods. 2 O. z. majú zmluvné strany v občianskoprávných vzťahoch rovnaké postavenie. Predmetná dohoda jednoznačnú výšku zabezpečenej pohľadávky neobsahovala, len spôsob jej vzniku (mala byť tvorená úverom, vrátane všetkých prípadných revolvingov poskytnutých žalobkyňi, príslušenstvom úveru, nákladmi, ktoré spoločnosti preukázateľne vznikli v súvislosti s vymáhaním pohľadávok, prípadne ďalšími pohľadávkami, ktoré vyplynú v súvislosti so zmluvou). Dohodu je možné považovať za určitý právny úkon len vtedy, ak výška pohľadávky je určito vymedzená a dlžníkovi, veriteľovi i zamestnávateľovi je z jej obsahu zrejmé, dokedy je možné vykonávať zrážky zo mzdy a v akej výške, aby nedošlo k nerovnovážnemu postaveniu veriteľa a dlžníka. Výška pohľadávky je dôležitá aj z dôvodu, aby zamestnávateľ vedel dokedy má zrážky vykonávať a v akom rozsahu, pričom spotrebiteľ pri uzavretí dohody o zrážkach zo mzdy musí mať vedomosť akú pohľadávku a v akej výške predmetná dohoda zabezpečuje. Nerovnováha v postavení žalobkyne a žalovanej, ako účastníkov dohody o zrážkach zo mzdy, oprávňovala na vykonávanie zrážok zo mzdy aj na plnenia, ktoré svojím obsahom môžu byť v rozpore so spotrebiteľským právom, bez toho, aby zmluvné plnenia boli podrobené prieskumu zo

strany súdu. Súd prvej inštancie určil za neplatnú aj spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu zo dňa 7. augusta 2015, po jej vyhodnotení ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, keďže takýto charakter má aj rozhodcovská zmluva vyžadujúca, aby spotrebiteľ riešil spory nielen výlučne v rozhodcovskom konaní, ale aj v prípade možnosti vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ak podľa tejto zmluvy začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa (žalovanej). Spotrebiteľ (žalobkyňa) by bola nútená podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Na podporu svojej argumentácie súd prvej inštancie poukázal na uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10CoE/153/2011 a 10CoE/230/2011. Možnosť voľby pre spotrebiteľa je potom len iluzórna, pretože rozhodcovské žaloby podávajú obvykle veritelia. Súd prvej inštancie v ďalšom poukazoval na ochranu spotrebiteľa vo vzťahu k neprijateľným zmluvným podmienkam s poukazom na smernice. V prejednávanej veci žalobkyňa sa dohodla na rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom v Bratislave, resp. v Žiline, hoci bydlisko má v Rakoviciach (okres Piešťany), v dôsledku čoho by príslušným súdom na prejednanie prípadných sporov bol Okresný súd Piešťany. Neobstojí vyhlásenie veriteľa o tom, že uzavretie tejto rozhodcovskej zmluvy nie je podmienkou uzatvorenia zmluvy o revolvingovom úvere. Z tohto nekalého konania nemôže žalovaná odvodzovať svoje práva a získavať nepríjemné výhody. Predkladanie rozhodcovských zmlúv spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže a nevenujú dostatočnú pozornosť predloženému formuláru, sa javí ako zneužívanie zmluvného dojednanja. Na uvedenom závere nič nemení technika predkladania rozhodcovskej zmluvy (na samostatnom liste). Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého žalobkyňa, ktorá bola v konaní v plnom rozsahu úspešná, mala nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Podľa § 262 ods. 1 CSP o výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

2. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalovaná, navrhujúc jeho zmenu zamietnutím žaloby v plnom rozsahu. Odvolanie odôvodnila tým, že dohoda o poskytovaní služieb nebola podmienkou pre získanie úveru. Ak podľa záveru rozsudku súdu prvej inštancie takáto dohoda bola neplatná, potom z nej nevznikli žiadne náklady, ktoré mohli byť zahrnuté do celkových nákladov spojených so spotrebiteľským úverom v zmysle § 2 písm. g/ ZoSÚ. Žalobkyňa nespochybnila, že konala slobodne a s vedomím, že žalovaná vznik a uzavretie danej dohody nepožaduje pre uzavretie úverovej zmluvy. Súd prvej inštancie nevykonal žiaden dôkaz výpočtom RPMN v zmysle ZoSÚ a z rozsudku nie je zrejme akým spôsobom dospel k hodnote 24,89 %, ako ani to, či pri výpočte postupoval podľa vzorca určeného zákonom alebo podľa orientačných internetových kalkulačiek. Dohoda o poskytnutí služieb bola dobrovoľná a odplata za poskytnutie balíka služieb nemohla byť zahrnutá do výpočtu RPMN. Na podporu svojej argumentácie poukázala žalovaná na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Cor/5/2016. Súd prvej inštancie dospel k nesprávnym záverom aj pri výklade neuvedenia konečnej splatnosti v zmluve. V zmysle rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-42/15 bráni úijné právo takému výkladu vnútroštátneho práva, v zmysle ktorého je bezúročnosť úveru spájaná s náležitosťou, ktorú úijné právo neurčuje ako obligatórnu náležitosť zmluvy. Údaj o konečnej splatnosti uzavretá zmluva pritom obsahuje a súd prvej inštancie v napádanom rozsudku uviedol len všeobecné vyjadrenie bez ohľadu na argumentáciu žalovanej. Novela ZoSÚ účinná od 1. mája 2018 potvrdzuje, že s konečnou splatnosťou nie je možné spájať žiadny následok (uvedená náležitosť bola vypustená z ustanovenia zákona). V zmysle záverov vyššie označeného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie ak zmluva o úvere neobsahuje všetky náležitosti uvedené v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES, táto zmluva sa bude považovať za zmluvu o úvere bez úrokov a poplatkov, pokiaľ ide o okolnosť, ktorej neuvedenie môže spochybnit' možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku. Ustanovenie článku 10 ods. 2 smernice by sa nemalo vykladať tak, že oprávňuje členské štáty, aby vo svojej vnútroštátnej úprave stanovili povinnosť zahrnúť do zmluvy o úvere iné náležitosti než sú tie, ktoré vymenováva tento článok. Náležitosť zmluvy konečná splatnosť úveru, úijné právo nepozná. Údaj o konečnej splatnosti nebol ani spôsobilý ovplyvniť posúdenie rozsahu záväzku spotrebiteľa. Žalovaná poukázala aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“ sp. zn. 3Cdo/146/2017, v zmysle ktorého zásada eurokonformného výkladu vyžaduje, aby sa sudy pri interpretácii vnútroštátneho práva usilovali dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť. K výkladovým pravidlám žalovaná poukázala na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci Pfeiffer C-397/01 až C-403/01, Konstantinos Adeneler C-212/04, Pupino C-105/03. Naviac požiadavka uvedenia termínu konečnej splatnosti úveru v posudzovanom zmluvnom vzťahu bola splnená viacerými spôsobmi, a to určením dátumu splatnosti splátok v jednotlivých mesiacoch a počtom mesačných splátok. Exaktný údaj o konečnej splatnosti úveru je zhodný s dátumom splatnosti poslednej splátky. Vo vzťahu k určeniu neplatnosti dohody o

poskytovaní služieb žalovaná namietala, že v rozhodnutí sa neuvádzajú skutočnosti, ktoré by naplňali znaky hrubej nerovnováhy. Je tiež daný zásadný rozpor medzi výrokom o neprijateľnosti dohody a dôvodmi rozhodnutia, za ktoré bolo označené obchádzanie ustanovení o maximálnej odplate, či RPMN, čo by zodpovedalo § 39 O. z. Nevyplýva z odôvodnenia potom skutočnosť, v zmysle ktorej by bol daný dôvod na určenie neprijateľnosti dohody. Neprijateľnou podmienkou nie sú ustanovenia o predmete plnenia a o cene plnenia, podľa rozsudku súdu prvej inštancie však sú. Ide teda o rozpor s hmotným právom. Nebol označený zákon, ustálená súdna prax, v zmysle ktorých sú takéto činnosti vykonávané zadarmo (napr. zmena zmluvy je v bankovej praxi spoplatňovaná sumou 20 - 50,- eur). Vo vzťahu k neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy žalovaná namietala, že vykonávanie zrážok zo mzdy na základe jej predloženia a bez predchádzajúceho posúdenia pohľadávky súdom zákon nevyžaduje. Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvom zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice (93/13/EHS). Rozhodnutie súdu prvej inštancie neobsahuje žiaden záver, dokázanú skutočnosť alebo právne posúdenie, v zmysle ktorých by dohoda o zrážkach mala byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Taktiež z rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva, v čom je naplnený znak neurčitosti. Hoci právna úprava nevymedzuje ako má byť zabezpečená pohľadávka definovaná, je možné si pomôcť právnou úpravou iných zabezpečovacích prostriedkov, napr. ustanovenie § 151b ods. 2 a § 151c ods. 2 O. z. o pohľadávke zabezpečenej záložným právom, z ktorých ustanovení vyplýva, že zabezpečená pohľadávka sa určuje označením právneho vzťahu, z ktorého vznikla alebo môže vzniknúť. Žalovaná poukázala na uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/450/2012. Dohoda obsahuje jednoznačné vymedzenie, že zabezpečuje záväzok dlžníka splatiť úver a jeho príslušenstvo na základe konkrétnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Žalovaná poukázala aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/191/2009 a 3Cdo/81/2011, týkajúce sa výkladových pravidiel o obsahu právneho úkonu. Označenie zabezpečovanej pohľadávky je určité, z hľadiska určenia právneho vzťahu, osoby oprávnenej a povinnej. Na podporu svojej argumentácie žalovaná poukázala aj na rozsudok Okresného súdu v Prešove sp. zn. 9C/171/2015, rozsudok NS ČR sp. zn. 25Cdo/140/2006. Predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy je v súlade s ustanovením § 5a ods. 1 písm. a/ ZoOS. Zákon nepredpisuje ako podmienku prípustnosti a platnosti dohody, že dlžník má mať do jej textu zasahovať alebo má iniciovať jej uzavretie. V dohode o zrážkach zo mzdy sa uvádza, že dlžník si je vedomý, že uzavretie dohody je dobrovoľné, má možnosť odmietnuť uzavretie tejto dohody, ako i poučenia o dôsledkoch uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy. V úvodných častiach ustanovenia sa nachádza text o pozornom prečítaní si dohody pred jej podpísaním. Rovnako aj poučenie o dôsledkoch uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy je v texte zvýraznené, aby priemerne opatrná osoba konajúca s rozumne očakávanou mierou obozretnosti si všimla uvedené skutočnosti. Fakt, či si spotrebiteľ želá uzavrieť dohodu tým, že ju iniciuje, nemá žiadny právny význam. Zákonná úprava je založená na opačnom princípe, od spotrebiteľa nemožno vyžadovať dohodu ako podmienku pre získanie úveru a o tom má byť poučený. Zákon predpokladá, že na uzavretí dohody má logický záujem dodávateľ, avšak s obmedzením, že spotrebiteľ má právo odmietnuť uzavretie dohody bez toho, aby to negatívne ovplyvnilo poskytnutie úveru. Na podporu svojej argumentácie žalovaná poukázala na uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/142/2016 a sp. zn. 4Co/236/2016. Žalovaná namietala aj závery a odôvodnenie súdu prvej inštancie vo vzťahu k neplatnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy, ktorú umožňuje osobitný zákon ZoSRK (zákon č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého má neprijateľnosť spočívať v tom, že ak rozhodcovské konanie začne ako prvý dodávateľ, spotrebiteľ sa musí mu podrobiť, odporuje označenému zákonu, ktorý predpokladá, že rozhodcovské konanie môže začať aj dodávateľ a obsahuje osobitnú úpravu pre prípad, že tomu tak bude (upravuje osobitný procesný postup stáleho rozhodcovského súdu, ak rozhodcovské konanie začne dodávateľ). Predmetná spotrebiteľská rozhodcovská zmluva bola uzavretá dňa 7. augusta 2015, teda za účinnosti ZoSRK, ktorý bol prijatý ako ucelená modernejšia právna úprava, zohľadňujúca osobitosti spotrebiteľského rozhodcovského konania a zavádzajúca nové prvky pre takéto rozhodcovské konanie, i s dôrazom na ochranu spotrebiteľa, požiadavkami na spôsobilosť rozhodcov a osobitné postavenie stálych rozhodcovských súdov (odčlenenie spotrebiteľskej arbitráže od všeobecnej komerčnej arbitráže). Podľa dôvodovej správy účelom zákona bolo vytvoriť osobitný druh mimosúdneho riešenia sporov blízkych rozhodcovskému konaniu, umožňujúci riešiť spotrebiteľské spory pri zachovaní garancie ochrany práv spotrebiteľa. Osobitná právna norma upravuje rozhodcovské konanie v spotrebiteľských veciach po stránke inštitucionálnej aj procesnej, kogentnú reguláciu procesu spotrebiteľskej arbitráže, ako i mechanizmus súdnej ingerencie, ktorá má odstrániť prípadné pochybenia rozhodcu a vyrovnanie informačnej asymetrie spotrebiteľov zabezpečenou prostredníctvom zákonom

stanovených formulárov. Zákonná úprava teda predpokladá, že konanie bude začaté aj na základe žaloby dodávateľa. Podľa § 25 ods. 3 ZoSRK stály rozhodcovský súd bezodkladne po doručení žaloby, a ak nejde o spotrebiteľa, po zaplatení poplatku podľa sadzobníka poplatkov zverejneného na webovom sídle stáleho rozhodcovského súdu, písomne vyzve žalovaného na zaslanie žalobnej odpovede. Podľa § 28 ods. 2 ZoSRK procesný úkon spotrebiteľa, a to najmä podanie žaloby, zaslanie žalobnej odpovede, vyjadrenia, návrh na vykonanie dôkazu, dôkazného prostriedku alebo námietky nedostatku právomoci, nie je možné spoplatniť alebo podmieniť ich procesné účinky úhradou poplatku. Príloha č. 2 zákona je označená ako Poučenie o rozhodcovskom konaní pri iniciovaní sporu proti spotrebiteľovi. Vzhľadom k tomu, že zákonodarca výslovne upravil možnosť začatia spotrebiteľského rozhodcovského konania voči spotrebiteľovi, rozhodcovská zmluva nemôže byť neplatnou len preto, že konanie môže začať aj dodávateľ. V kontexte záverov súdu prvej inštancie by potom nemala šancu obstáť žiadna rozhodcovská zmluva. Žalovaná poukázala na ustanovenie § 3 ZoSRK o obsahových náležitostiach spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy, ako aj jej formálneho oddelenia od spotrebiteľskej zmluvy. Zákon nevyžaduje uviesť v rozhodcovskom konaní iné poučenie (napr. o jeho priebehu ako je uvedené v prílohe č. 1). Obsah napádaného rozsudku aj v uvedenej časti je do značnej miery spájaním vecne, obsahovo a ani inak nesúvisiacich tvrdení so skutkovým stavom, dopĺňaný citáciami z iných rozhodnutí súdov, vydaných ohľadne iného skutkového i právneho stavu.

3. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

4. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na posudzovaní právneho vzťahu medzi stranami konania, ako spotrebiteľského vzťahu, založeného formulárovou zmluvou o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol poskytnutý úver, z ktorého pohľadávka veriteľa mala byť zabezpečená dohodou o zrážkach zo mzdy, predstavujúcou neprijateľnú zmluvnú podmienku a teda neplatná podľa § 53 ods. 1 O. z. Spotrebiteľský úver bol kvalifikovaný súdom ako bezúročný a bez poplatkov.

5. Súd prvej inštancie dôvodne konštatoval preukázanie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe o bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobkyni žalovanou. Ustanovenie § 11 ods. 4 ZoSÚ odkazuje ako osobitný predpis na možnosť podania žaloby podľa § 137 písm. c/, d/ CSP, v zmysle ktorého ustanovenia žalobou možno požadovať na základe osobitného predpisu, ktorým bol v posudzovanej veci ZoSÚ, určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Podľa § 217 ods. 1 CSP veta prvá je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, v ktorej dobe prípustnosť uvedenej žaloby bola preukázaná.

6. Žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5, § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 ZoOS). V prípade takejto žaloby nebolo preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“ sp. zn. 6Cdo/127/2017).

7. Úprava spotrebiteľskej zmluvy tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Ustanovenie § 11 ods. 1 ZoSÚ (v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy) vymedzuje prípady, kedy sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Výklad a aplikácia ustanovení ZoSÚ musí byť v súlade so zmyslom a účelom tohto zákona. Tým, že zákon nedodržiavanie iba niektorých obsahových náležitostí zmluvy postihuje, robí z týchto náležitostí nevyhnutné podstatné obsahové náležitosti. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je faktické nerovné postavenie vo vzťahu k profesionálnemu dodávateľovi a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, vzhľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a dostupnosť právnych služieb, ako i možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet k zmluvnému rokovaniu pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednania pripravený a pri uzatváraní zmluvy

je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosť spotrebiteľa. Spoločným znakom právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv je snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť a to formou obmedzenia autonómie vôle. Tá predstavuje elementárnu podmienku fungovania materiálneho právneho štátu, nie je však úplne absolútna a v rámci spotrebiteľských vzťahov je limitovaná princípom ochrany slabšej strany, teda spotrebiteľa (ktorý koná s dôverou v druhou stranu jej prezentovaný skutkový stav). Z uvedenej koncepcie spotrebiteľského práva vychádzal aj zákon ZoSÚ, ktorý stanovil osobitné náležitosti spotrebiteľskej úverovej zmluvy tak, aby za účelom odstránenia vyššie uvedenej faktickej nerovnováhy bol spotrebiteľ účinným spôsobom informovaný o podmienkach spotrebiteľského úveru a vedel lepšie ako pri nespotebiteľskej úverovej zmluve posúdiť všetky právne dôsledky vyplývajúce pre neho z uzatvorenej úverovej zmluvy. Niektoré ustanovené náležitosti, a to práve tie, ktoré sú uvedené v § 11 ods. 1 ZoSÚ zákonodarca v prospech ochrany spotrebiteľa preferoval až do takej miery, že ich neuvedenie sankcionoval bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru ako sankciu pre dodávateľa, ktorý nerešpektuje zákon a tým spotrebiteľa vystavuje nerovnému postaveniu (uvedené už odznelo v rozhodnutí Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/127/2015).

8. V predmetnej veci bola splatnosť úveru, vymedzená údajom o počte splátok 42, bez uvedenie splatnosti prvej alebo poslednej splátky. V zmysle článku 7 veta prvá zmluvy o úvere zmluvné strany odkazujú na úpravu obsiahnutú v zmluvných dojednaniach zmluvy o spotrebiteľskom úvere revolvingového typu, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy.

9. Podľa článku 2 ods. 2.1 zmluvných dojednaní dlžník podpisom a odovzdaním žiadosti o poskytnutie úveru súhlasil s tým, že termín splatnosti splátky bude v prípade schválenia jeho žiadosti stanovený na konkrétny deň medzi v poradí prvým až 15. dňom (vrátane) kalendárneho mesiaca, nasledujúceho po dni poskytnutia úveru, s uvedením spôsobu ďalšieho výpočtu a podľa článku 2 ods. 2.2 veriteľ bol povinný odoslať dlžníkovi oznámenie veriteľa o schválení úveru, obsahujúceho splatnosť úveru, dátum splatnosti prvej a poslednej splátky úveru. Podľa článku 4 ods. 4.5 zmluvných dojednaní deň splatnosti poslednej splátky úveru, resp. revolvingu podľa posledného splátkového kalendára je dňom konečnej splatnosti úveru.

10. Pokiaľ zmluva odkazuje na iný dokument, pričom spresňuje, že tento uvedený dokument je jej neoddeliteľnou súčasťou, potom musí byť tento dokument rovnako ako samotná zmluva vyhotovený písomne, alebo na inom trvalom nosiči a musí sa skutočne odovzdať spotrebiteľovi pred uzatvorením zmluvy, aby sa mohol oboznámiť so všetkými svojimi právami a povinnosťami.

11. V prejednávanej veci bola žiadosť o poskytnutie spotrebiteľského úveru revolvingového typu, podpísaná žalobkyňou 6. augusta 2015, pričom oznámenie veriteľa o schválení úveru, obsahujúce údaj o splatnosti úveru, splatnosti prvej splátky úveru ako i poslednej splátky úveru, vrátane dátumu splatnosti splátky, bolo podpísané výlučne žalovanou (poskytovateľom služby) a splátkový kalendár, obsahujúci dátum splatnosti každej mesačnej splátky, vrátane prvej a poslednej splátky, ako i výšky splátky, bol vyhotovený až 7. augusta 2015 (deň po podpise žiadosti žalobkyne o poskytnutie úveru). Z dôvodu, že v žiadosti o spotrebiteľský úver je uvedený len počet splátok a výška splátky, absentuje uvedenie dátumu prvej splátky (prípadne poslednej splátky), ako i dátum počiatku povinnosti splácania úveru a preto nie je možné určiť ani dobu trvania zmluvy, ani jeho konečnú splatnosť, teda obsahovú náležitosť podľa ustanovenia § 9 ods. 2 písm. f) ZoSÚ. Oznámenie veriteľa o schválení úveru predstavuje jednostranný právny úkon veriteľa adresovaný dlžníkovi, ktorý neobsahuje prejav vôle žalobkyne ako dlžníka, teda ani zmluvný konsenzus o uvedenej obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy. V čase podpisu žalobkyňa ako spotrebiteľ ani nemohla mať vedomosť o dobe trvania zmluvy a o termíne konečnej splatnosti, vzhľadom na dátum podpisu žiadosti žalobkyňou a odlišný dátum oznámenia veriteľa (obsahujúci údaj o dátume splatnosti prvej a poslednej splátky úveru). Žalobkyňa tak nemala možnosť ovplyvniť údaje obsiahnuté v jednostrannom právnom úkone veriteľa a absencia tejto obsahovej náležitosti mala za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Oznámenie veriteľa nebolo možné považovať za súčasť zmluvy o spotrebiteľskom úvere, vzhľadom na postrádaný zmluvný konsenzus veriteľa a dlžníka ohľadom obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. f) ZoSÚ.

12. V dôsledku rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-42/15 Home Credit Slovakia, a. s./Klára Bíróová došlo k legislatívnej zmene, zákonom č. 279/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, v zmysle ktorej boli upravené obsahové náležitosti zmluvy

o spotrebiteľskom úvere, v prípade absencie ktorých sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať len náležitosti výslovne uvedené v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES, a to vzhľadom k tomu, že touto smernicou sa zabezpečuje úplná harmonizácia v oblasti spotrebiteľských úverov (podľa článku 22 ods. 1 smernice 2008/48/ES členské štáty nesmú zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovenia tejto smernice). Poukaz žalovanej na legislatívnu zmenu vo vzťahu k tejto obsahovej náležitosti (konečná splatnosť úveru), ktorá bola novelou ZoSÚ z vnútroštátnej zákonnej úpravy vypustená, bol bez právneho významu, keďže doba trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere (vymedzením časového údajá počiatku a ukončenia) zostala súčasťou vnútroštátneho práva (uvedená náležitosť je obsiahnutá aj v článku 10 ods. 2 písm. c/ smernice 2008/48/ES). Počiatok a koniec konkrétneho obdobia trvania úveru musí byť spotrebiteľovi známy v čase, kedy vstupuje do zmluvného vzťahu a svojím podpisom vyjadruje vôľu (prejavuje súhlas) s vymedzenou dobou trvania zmluvy, a tým aj s dátumom konečnej splatnosti úveru. S uvedeným potom súvisí aj možnosť posúdenia rozsahu záväzku spotrebiteľa ohraničený začiatkom a koncom trvania zmluvy o úvere.

13. Súd prvej inštancie preto dôvodne konštatoval, že v dôsledku absencie obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 9 ods. 2 písm. f/ ZoSÚ, sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Posúdenie absencie inej obsahovej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, namietanej žalovanou, nebolo už spôsobilé ovplyvniť spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu (pre naplnenie zákonnej sankcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru bola postačujúca absencia obsahovej obligatórnej náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. f/ ZoSÚ).

14. Podľa § 53 ods. 1, 2 O. z. v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľné podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

15. Podľa smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá nie je pre členské štáty Európskej únie priamo záväzná, avšak predstavuje významné interpretačné pravidlo a ktorá už bola transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, v zmysle článku 2 písm. a/ nekalé podmienky znamenajú zmluvné podmienky definované v článku 3. Podľa článku 3 bod 1 citovanej smernice zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Podľa bodu 2 článku 3 tejto smernice sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

16. V zmysle článku 4 citovanej smernice bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

17. Podľa článku 6 citovanej smernice členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Smernica súčasne v prílohe vypočítava pre členské štáty ako vzor niektoré zmluvné podmienky, ktoré odporúča transponovať do vnútroštátnych predpisov.

18. Súd prvej inštancie dospel k správne právnemu záveru, vyhodnotením dohody o poskytovaní služieb ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, a teda neplatnej podľa § 53 ods. 1 O. z.

19. Predovšetkým je potrebné opäť poukázať na formulárový charakter predmetnej úverovej zmluvy, s ktorou bola Dohoda o poskytnutí služieb prepojená a teda vzájomne závislá (podľa článku 1 dohody,

táto upravuje podmienky poskytovania dohodnutých služieb k uzavretej zmluve o revolvingovom úvere s rovnakým číslom ako je číslo dohody, čomu zodpovedá aj dátum podpisu strán konania ako zmluvných strán na úverovej zmluve, ako aj dohody o poskytnutí služieb). Táto dohoda bola teda vopred zo strany žalovanej naformulovaná, bez možnosti jej zmeny zo strany žalobkyne ako spotrebiteľa. Žalovaná opak nepreukázala (§ 53 ods. 3 O. z.). Vzhľadom na skutočnosť, že z povahy týchto dvoch kontraktov je zrejme vzájomná závislosť, vznik dohody o poskytnutí služieb bol preto podmienkou vzniku úverovej zmluvy (porov. § 52a ods. 2 O. z.). Dohoda o poskytnutí služby svojou povahou je zmluvou, ktorej predmet či kauza sa realizuje len v spojení s úverovou zmluvou (inak by pre dodávateľa nemala význam).

20. Dohoda o poskytnutí služieb už pojmovo predstavuje náklad za doplnkovú službu súvisiacu so zmluvou o spotrebiteľskom úvere. Nemá samostatný predmet plnenia a má charakter vedľajšieho (doplnkového) zmluvného dojednania. Na uvedený záver nemá vplyv vyhotovenie dohody o poskytnutí služieb na samostatnom liste. Dohoda o poskytnutí služieb predstavuje formulárovú dohodu bez možnosti, aby do nej žalobkyňa ako spotrebiteľ nejakým spôsobom zasiahla. Dôvodne po obsahovej stránke súd prvej inštancie dospel k záveru o značnej nerovnováhe takejto dohody v neprospech spotrebiteľa, na základe ktorej mala žalobkyňa zaplatiť „za uzavretie dohody“ odplatu v pravidelných mesačných splátkach, splatných spolu so splátkami úrokov za úver. Žalobkyňa mala zaplatiť za služby, medzi ktoré patrila aj možnosť odkladu splátok úveru (ako aj informácia o zostávajúcich záväzkoch, informácia pred splatnosťou splátky, informácia o prijatí platby, vyhotovenie a zaslanie kópie dokumentácie, zmena zmluvy na podnet klienta, prepárovanie platieb na príslušnú zmluvu, druhá upomienka zdarma, podpora call centra a osobné stretnutie s viazaným finančným agentom), ktoré v budúcnosti vôbec nemuseli nastať, pričom vo svojej podstate sa nejednalo o služby, ktoré by sledovali záujem spotrebiteľa poskytnutím mu hodnoty protiplnenia. Spotrebiteľ má platiť za službu, ktorú v čase uzavretia dohody nepotrebuje a ani do budúcnosti nepotrebovať nemusí, pričom už vopred za túto službu zaplatí. Preto bolo dôvodné konštatovať, že ide o značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľa.

21. Argument zmluvnej slobody spotrebiteľa nemohol obstať, pretože takáto sloboda je len iluzórna, keďže zmluvu vo formulárovej podobe pripravovala žalovaná ako zmluvný partner spotrebiteľa a s ohľadom na nepomer vo vyjednávacej sile zmluvného partnera a spotrebiteľa je zjavné, že sa spotrebiteľ len s ťažkosťou môže domôcť zmeny vopred pripravených zmluvných dojednaní. V jednotlivých odboroch podnikania postupujú zmluvní partneri spotrebiteľov obdobne a preto spotrebiteľ, ktorý by sa rozhodol nepristúpiť na vopred pripravené zmluvné podmienky, by odsúdil sám seba k životu mimo bežnú spoločnosť, bez využívania jednotlivých služieb. Po spotrebiteľovi nič také nemožno požadovať. Od jeho zmluvného partnera však naopak požadovať možno, aby sa vo svojej činnosti choval voči spotrebiteľovi poctivo (porov. rozsudok Okresného súdu v Chebe sp. zn. 15C/410/2009). Dôvera spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa predpokladá, aby v prípade narušenia súd nahradil zdanlivú (formálnu) zmluvnú rovnováhu faktickou. Tým je modifikované i právo zmluvných strán rozhodnúť, aké zmluvné dojednania budú včlenené do zmluvy.

22. Prioritne bolo potrebné vychádzať zo základnej požiadavky, že každá spotrebiteľská zmluva má vyjadrovať rešpekt k dodržiavaniu všeobecných zásad spotrebiteľského práva, a to náležitou obsahovou aj formálnou úpravou zmluvných podmienok, ktoré jednotlivo i vo svojom súhrne nenarušujú zmluvnú rovnováhu strán v neprospech spotrebiteľa. Práve jednoznačnosť a určitosť zmluvných podmienok má zásadne vyvážiť silnejšie postavenie dodávateľa pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy.

23. Nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy (rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Océano Grupo Editorial, C-168/05 Mostaza Claro).

24. V súvislosti s ex offo súdnou kontrolou zmluvných podmienok je potrebné poukázať aj na Uznesenie Súdneho dvora Európskej únie C-76/10 POHOTOVOSTĚ, s.r.o. proti Iveta Korčkovská, obsahujúce jednoznačnú požiadavku na ochranu spotrebiteľa pred nečestnými klauzulami, a to vždy a za každých okolností. Súdný dvor Európskej únie judikoval, že vnútroštátny súd má aj bez návrhu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky (C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones). Táto možnosť priznaná súdu sa považuje za nevyhnutnú na zabezpečenie účinnej ochrany spotrebiteľa, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením (C-168/05 Mostaza Claro, C-473/00 Cofidis).

25. S poukazom na uvedené národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách a musí ich skúmať ex offo (rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 *Oceáno Grupo Editorial*, C-243/08 *Pannon GSM*).

26. K odvolacej námietke vo vzťahu k vyhodnoteniu dohody o zrážkach zo mzdy je potrebné poukázať na dôležitý prvok úniijného práva, ktorý nemožno obchádzať, a to ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v euronekonformnom procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o zrážkach zo mzdy, zabezpečuje a umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí súd brať ohľad (porov. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-106/77 *Simmenthal*, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/95/2013).

27. Dohodou o zrážkach zo mzdy sa vo svojej podstate obchádza súdne konanie o skutočnej výške pohľadávky, ktorú je žalobkyňa žalovanej dlžná a preto vyslovením neplatnosti predmetnej dohody (vonkajším pozitívnym zásahom) možno docieľiť vo vzťahu k zamestnávateľovi žalobkyne, aby naďalej nevykonával zrážky zo mzdy. Argument žalovanej v odvolaní, poukazujúci na ustanovenie zákona č. 102/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa ZoOS o prípustnosti dohody o zrážkach zo mzdy a splnení zákonom stanovených podmienok pre predmetnú dohodu o zrážkach zo mzdy, nebolo možné prijať. S účinnosťou od 1. mája 2014 (novelizáciou ZoOS zákonom č. 102/2014 Z. z.) bola vyslovená zásadná neprípustnosť zabezpečenia uspokojenia pohľadávky zo spotrebiteľskej zmluvy dohodou o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov v prospech predávajúceho alebo inej osoby. Výnimku predstavuje dohoda uzavretá vo forme osobitnej listiny, za splnenia predpokladu poučenia spotrebiteľa o dôsledkoch jej uzavretia a možnosti ju odmietnuť. Rozhodujúcim však bolo, že dohoda o zrážkach zo mzdy predstavuje formulár, obsahujúci vopred pripravený text, vzájomne závislých kontraktov (zmluvy o úvere a dohody o zrážkach zo mzdy), ktorý je možné len vcelku prijať bez možnosti ovplyvniť jeho obsah, ktorý spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

28. Súd prvej inštancie dôvodne konštatoval neurčitost' konkrétnej výšky pohľadávky, ktorá má byť dohodou o zrážkach zo mzdy zabezpečená, opisujúca možné spôsoby jej vzniku (okrem úveru má byť tvorená i prípadnými revolvingami a príslušenstvom úveru, nákladmi, ktoré preukázateľne vznikli v súvislosti s vymáhaním pohľadávok a ďalšími prípadnými pohľadávkami voči dlžníkovi, ktoré vzniknú na základe alebo v súvislosti so zmluvou a jej prípadnými dodatkami). Jednostranným vymedzením výšky dlžnej pohľadávky sa umožňuje veriteľovi neprípustné navyšovanie zrážok zo mzdy, čím dochádza aj k obchádzaniu súdnej kontroly plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok, ako i skutočnej výšky pohľadávky, ktorú je žalobkyňa žalovanej dlžná.

29. Vzťah medzi stranami konania je vzťahom súkromnoprávnym, pre ktorý je charakteristická rovnosť strán (§ 2 ods. 2 O. z.). Znamená to, že žiadny účastník právneho vzťahu nemôže inému účastníkovi jednostranne uložiť povinnosť alebo zriadiť oprávnenie. Vzťah medzi účastníkmi konania je založený na princípe dôvery spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa. Žalovaná ako osoba podnikajúca na trhu má odbornú prevahu nad žalobkyňou ako spotrebiteľom, ktorej svoje služby poskytuje a preto od nej možno očakávať, že sa bude vo vzťahu k nej správať poctivo.

30. Znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co/109/2011).

31. Napriek samostatnej listine dohody o zrážkach zo mzdy, vzájomné prepojenie a súvislosť s úverovou zmluvou bolo zjavné. Pri posudzovaní platnosti spotrebiteľskej zmluvy sa súdy musia zaoberať celkovou vyváženosťou práv účastníkov zmluvy a vychádzať z princípu ochrany spotrebiteľa ako jedného z kľúčových princípov súčasného občianskeho práva. Opačný postup vedie k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručenému článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 913/16).

32. Dohoda o zrážkach zo mzdy okrem označenia veriteľa, dlžníka, platiteľa mzdy, musí obsahovať aj označenie pohľadávky, o uspokojenie ktorej ide, a tiež výšku dohodnutých zrážok. Okamihom predloženia dohody o zrážkach zo mzdy platiteľovi mzdy, vzniká mu zo zákona povinnosť vykonávať zrážky zo mzdy, poukazovať ich veriteľovi dovtedy, kým nebude pohľadávka uspokojená. Nedostatok určitosť vymedzenia výšky zabezpečovanej pohľadávky, ako aj navyšovanie výšky dohodnutej zrážky, umožňuje úhradu plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly a v spojení s uhradzovacou funkciou dohody o zrážkach zo mzdy, je potrebné považovať túto dohodu za zmluvnú podmienku spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, na ktorú bol súd povinný ex offo prihliadať. Argumentácia žalovanej poukazujúca na vyhlásenie o dobrovoľnosti uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy (porov. bod 21.) a na poučenie obsiahnuté v tejto dohode, nebola spôsobilá ovplyvniť vyššie uvedené závery.

33. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti o určení, že úver je bezúročný a bez poplatkov (I.), o určení neplatnosti dohody o poskytovaní služieb (II.) a určení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy (III.) ako vecne správne potvrdil.

34. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom rozhodol aj o určení, že spotrebiteľská rozhodcovská zmluva zo dňa 7. augusta 2015 je, ako neprijateľná zmluvná podmienka, neplatná. K tomuto právnomu záveru dospel na základe argumentácie, že ak by sa podľa tejto zmluvy začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa (žalovanej), spotrebiteľ (žalobkyňa) by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, pričom ochrana spotrebiteľa sa vzťahuje nielen na prípad vnútenia rozhodcovskej zmluvy, ktorá vyžaduje, aby spotrebiteľ riešil spory výlučne v rozhodcovskom konaní, ale aj na situácie, ak je daná takáto možnosť alternatívne (ak má spotrebiteľ možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom), stále ide o riešenie sporu spotrebiteľovi vnútené. Predkladanie rozhodcovských zmlúv, podľa názoru súdu prvej inštancie, ak spotrebiteľia nepoznajú pravidlá arbitráže (podstatu rozhodcovskej doložky), sa javí ako zneužívanie zmluvného dojednanja.

35. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie však vôbec nevyplýva, či a akým spôsobom posúdil predmetnú spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu podľa osobitného zákona ZoSRK, ktorý upravuje spotrebiteľské rozhodcovské konanie, v ktorom sa rozhodujú výlučne spotrebiteľské spory, ako aj postavenie a činnosť rozhodcu oprávneného rozhodovať spotrebiteľské spory, vrátane stáleho rozhodcovského súdu. Spotrebiteľská rozhodcovská zmluva (§ 3 ZoSRK) predstavuje dohodu medzi dodávateľom a spotrebiteľom o tom, že spotrebiteľské spory bude medzi nimi rozhodovať spotrebiteľský rozhodcovský súd, zapísaný v zozname spotrebiteľských rozhodcovských súdov vedenom ministerstvom, ktorý je súčasne určený v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve. Ustanovenia odsekov 2 až 4 vymedzujú konkrétne obsahové zameranie v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve, a to pozitívnym vymedzením náležitostí, ktoré musí obsahovať, ako aj negatívnym (spotrebiteľská rozhodcovská zmluva nesmie obsahovať dohodu o osobe konkrétneho rozhodcu a uzavretím spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy nesmie byť podmienené uzavretie spotrebiteľskej zmluvy).

36. Ustanovenie § 3 ods. 6, 7 ZoSRK vymedzuje právne účinky a následky spojené s uzavretím spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy, ktorá nebráni spotrebiteľovi, aby sa obrátil na súd a na druhej strane vymedzuje následky jej neplatnosti.

37. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia neuviedol žiadne ustanovenie ZoSRK, na základe ktorého posúdil platnosť a účinky spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy uzavretej stranami konania, najmä ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy (§ 3 ZoSRK). Súčasťou spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy je aj poučenie podľa vzoru uvedeného v prílohe č. 1, ktorá informuje aj o procesnej situácii po podpise spotrebiteľskej zmluvy v prípade, že druhá strana podá žalobu na spotrebiteľskom rozhodcovskom súde, čo znamená, že spor nebude rozhodovať všeobecný súd (ako aj ďalšie práva s tým spojené).

38. Odvolacia námietka žalovanej o absencii posúdenia platnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy na základe ustanovení a zásad upravených v ZoSRK, ako osobitného druhu alternatívneho riešenia sporov medzi dodávateľom a spotrebiteľom, bola dôvodná.

39. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z

hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmavať, ale aj zo strany verejnosti.

40. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad sp. zn. I. ÚS 265/05) pokiaľ súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (napríklad sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

41. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 220 CSP. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práva na tento argument (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 410/03).

42. S poukazom na vyššie uvedené súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku nenaplnil požiadavky plynúce zo základného práva na súdnu ochranu, z dôvodu chýbajúceho argumentačného základu týkajúceho sa konkrétneho hodnotenia uzavretej spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy podľa jednotlivých ustanovení a zásad obsiahnutých v ZoSRK, bez ktorého nemohlo obstať konštatovanie o neprijateľnosti a teda neplatnosti predmetnej spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy.

43. Podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti o určení neplatnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy zo dňa 7. augusta 2015 a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

44. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu, posúdiť predmetnú spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu, predovšetkým podľa ustanovení a zásad upravených v ZoSRK, najmä všeobecných a osobitných obsahových náležitostí tejto zmluvy. Pri hodnotení rovnováhy práv a povinností strán zmluvného vzťahu, bude dôsledne vychádzať z účelu a zmyslu alternatívneho spôsobu riešenia spotrebiteľských sporov (v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní), vrátane posúdenia naplnenia garancií ochrany spotrebiteľa, aj prostredníctvom splnenia poučovacej povinnosti podľa ustanovení ZoSRK.

45. Svoj právny záver súd prvej inštancie zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, vrátane žalobkyne, dá odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

46. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, v intenciách vyššie uvedeného právneho názoru odvolacieho súdu, postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadriť skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

47. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré žalobkyňa tvrdila, aké dôkazy označila, aké prostriedky procesného útoku použila, ako sa vo veci vyjadrila žalovaná a aké prostriedky procesnej obrany použila. Súd prvej inštancie jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prípadne prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu

riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

48. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

49. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.